

(א) טוטה מז: [נסהדרין ק: (ג) ופי כדי שינקשו עליו רחמים. ערוך ערך שם (א) [יבמות יא: וש"נ] כמות יג. סה: (ד) טוטה יא: (ה) שבת ק"ג, (ו) כ"ל והוא, (ז) ל"ל מו רבנן כ"א צ"ע, (ח) מכלתא פי בשלח, (ט) [בשעלתך יא ח],

לעזי רש"י

אליהו ר"י [אליהו ר"י] א. כוסבר.

מוסף רש"י

לישנא מעליא נקט. שמויה ודקן נקיי הדעת לפטר גלגון נקיה ופסחים על עסקי משפחותיו. שנאמר להם קיבות (שבת ק"ק).

רבינו הגנאל

ואסיקנא ירד להן לישראל הכישרי נשים ועיני קדירה ואבנים טובות ומרגליות עם המן.

תוס' ישנים

[עולא לנג מוונותיו עמו. יש אומר בנבאשית רבא פ"ב, הן שאינו אוכל עד שמיניע לגיד של קרקע במולה ואוכל. אי בן השעה לראשון בו, ועדיין לא גזרו שניסיות להמית ג' מהמים משום שהמנה כי לא האכרתי עדיין שהמן נודקן.]

הגהות הב"ח

(א) נבאר עינו בכוסו כל העריות כולן דזומת: (ב) שם א"ל משה דינו לבוקר משפט וכן לקמן: (ג) שם אמר להם משה דינו לבוקר משפט למחר (אם נמלא עומרה וכו') שהוא סרח עליה (ת"מ וי"ב ס"א) אם נמצא עומרה בבית בעלה בידוע שהוא סרח עליה נמצא עומרה בבית אביה בידוע שהיא סרחה עליו: (ד) שם אבנים טובות ומרגליות עם המן שנאמר והנשיאים הביאו: (ה) שם טעם לשד השמן אמר ר' אבכו אל תקרא לשד אלא שד מה שד זה מתהפך לכמה גוונים אף המן מתהפך לכמה טעמים איכא דלמיני לשד זה דד מה דד וכו' מניוק טועם זה וכו' מולאין בו כמה טעמים ויחמר משה בתת בו כ"ל ועל מניב לכמה גוונים כי"ב נבאה

דמי' לתלמודא הא דכתיב להט המרג המהפכת שד"ל שהם מתהפכין פעמים אנשים פעמים נשים פעמים רוחות כו' לאו אמלאכי עליון למודיה קאי אלף שהם נקראים כיוצא בנמקוס זה נמי קאי שהם מתהפכין לכמה גוונים: (ו) רש"י ד"ה דלבה כ"ל קודם ד"ה שימנה: (ז) ד"ה אם בן משעה כו' ואם נמלא עומר צבית ראשון כו' בידוע שכן שבעה לאחרון הוא הס"ד ומה"ד שמלגין וכו' למקום הס"ד ואמ"כ מה"ד היא סרחה עלי. והרווחתי כתובתה הס"ד ואמ"כ מה"ד הוא סרח עלי וכו':

יום הכיפורים פרק שמיני יומא

עינו צדוסו. אוהב שכרות: כל העולם דומה עליו כמישור. ממון אחרים דומה לו היתר: ישיחנה לאחרים. שמא ישיאוהו ענה: (א) דאגה. פחד שדואג על הפסד שום דבר פן יבואהו: יורד עמו לחייו. בכל דבר שהוא יכול להקניטו ולהפסידו הוא יורד: עריוס.

עינו בכוסו (א) עריות כולן דומות עליו כמישור וחד אמר כל הנותן עינו בכוסו כל העולם כולו דומה עליו כמישור (ב) דאגה בלב איש ישיחנה רבי אמי ורבי אסי חד אמר ישיחנה מדעתו וחד אמר (ג) ישיחנה לאחרים (ג) ונחש עפר לחמו ר' אמי ורבי אסי חד אמר אפילו אוכל כל מעדני עולם מועם בהם טעם עפר וחד אמר אפילו אוכל כל מעדני עולם אין דעתו מיושבת עליו עד שיאכל עפר תניא אמר רבי יוסי בוא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם מקניט את חבירו יורד עמו לחייו אבל הקב"ה אינו כן קלל את הנחש עולה לגג מוונותיו עמו יורד למטה מוונותיו עמו קלל את כנען אוכל מה שרבו אוכל ושותה מה שרבו שותה קלל את האשה הכל רציין אחריה קלל את האדמה הכל ניוונין הימנה (ג) וזכרנו את הדנה אשר נאכל במצרים חנם רב ושמואל חד אמר דגים וחד אמר עריות מאן נקט דכתיב (ד) אכלה ומחתה פיה ואמרה לא פעלתי און ולמאן דאמר עריות הא כתיב נאכל (א) לישנא מעליא מהפקירא (ד) דאמר מר כשהיו ישראל שואבין מים הקב"ה מוזמין להם בתוך המים דגים קמנים בכדיהן בשלמא למאן דאמר דגים אבל עריות לא פריצי בהו היינו דכתב (ג) נעול אחותי כלה [גו'] אלא למ"ד עריות מאי מעין חתום מהנך דאסירין לא פריצי בהו בשלמא למאן דאמר עריות היינו דכתיב (ו) וישמע משה את העם בוכה למשפחותיו (א) על עסקי משפחותיו שנאסרו להם לשכב אצלם אלא למאן דאמר דגים מאי בוכה למשפחותיו הא והא הואי (א) את הקשואים ואת האבטחים רבי אמי ורבי אסי חד אמר טעם כל המינין טעמו במן טעם חמשת המינין הללו לא טעמו בו וחד אמר טעם כל המינין טעמו טעמן וממשן והללו טעמן ולא ממשן (ז) (והמן) כורע גד לבן (ומטעמו) אמר ר' אסי עגול כגידיא ולבן כמרנגלית (ח) (תניא נמי הכי) גד שדומה לזרע פשתן בגבעולין אחרים אומרים (ט) גד שדומה להגדה שמושכת לבו של אדם כמים תניא אידך גד שמוגיד להם לישראל אי בן תשעה לראשון ואי בן שבעה לאחרון לבן שמלבין עונותיהן של ישראל תניא ר' יוסי אומר כשם שהנביא היה מוגיד להם לישראל מה שבחורין ומה שבסדקין כך המן מוגיד להם לישראל מה שבחורין ומה שבסדקין כיצד שנים שבאו לפני משה לדין זה אומר עברי גנבת וזה אומר אתה מכרתו לי אמר להם משה (א) לבוקר משפט למחר אם נמצא עומרה בבית בבית שזה גנבו אם נמצא עומרה בבית רבו שני בידוע שזה מכרו לו וכן איש ואשה שבאו לפני משה לדין זה אומר היא סרחה עלי והיא אומרת הוא סרח עלי אמר להם משה (א) לבקר משפט למחר אם נמצא עומרה בבית בעלה בידוע שהיא סרחה עליו וכתב (ו) ויצא אביה בידוע שהיא סרחה בבית אביה בידוע שהיא סרחה עליו: (ד) שם אבנים טובות ומרגליות עם המן שנאמר והנשיאים הביאו: (ה) שם טעם לשד השמן אמר ר' אבכו אל תקרא לשד אלא שד מה שד זה מתהפך לכמה גוונים אף המן מתהפך לכמה טעמים איכא דלמיני לשד זה דד מה דד וכו' מניוק טועם זה וכו' מולאין בו כמה טעמים ויחמר משה בתת בו כ"ל ועל מניב לכמה גוונים כי"ב נבאה

עה.

שגם הוא עגול: שמלגין עונותיהן. מתוך שהיו דואגים שמא לא ירד מן למחר היו משעבדים לבס למקום: (א) אם בן משעה וכו'. לפי שנאמר (שמות טו) וימדודו צעומר צין שליטת הרבה צין שליטת מעט מולא עומר לגולגולת ואם נמלא יתר צבית הראשון בידוע שכן משעה לראשון הוא ואם צבית האחרון צידוע שכן האחרון הוא: הוא סרח עלי. ותובעתו כתובתה: ירד המן עליו. אלמלא צתוך המחנה יורד וכחז וילא העם ולקטו יליאה מחוך למחנה משמע וכתיב שטו משמע למקום רחוק כמו משוט צארכ' (איזי): (א) להס. משמע אפוי: עגוס. משמע קודם אפיייה: פכשטי נשים. בשמים שהן דוכות צמדוה ומתקטטות צתן להיות ריחן ערב לצעליהן: זיקי קדירה. תצלין למצשיל ערב ומצוסס: שידו לון אצנים טובות. הציחו נדצה מנה שמואלין צצקר צצקר כשיולאין ללקוט את המן שנאמר וילקטו אותו צצקר צצקר: נשיאים ממש. ענייני היו: שד זה סינוק מולא בו כל מיני טעמים. שהאס אוכלת: לחס

אשר נאכל במצרים חנם רב ושמואל חד אמר דגים וחד אמר עריות מאן נקט דכתיב (ד) אכלה ומחתה פיה ואמרה לא פעלתי און ולמאן דאמר עריות הא כתיב נאכל (א) לישנא מעליא מהפקירא (ד) דאמר מר כשהיו ישראל שואבין מים הקב"ה מוזמין להם בתוך המים דגים קמנים בכדיהן בשלמא למאן דאמר דגים אבל עריות לא פריצי בהו היינו דכתב (ג) נעול אחותי כלה [גו'] אלא למ"ד עריות מאי מעין חתום מהנך דאסירין לא פריצי בהו בשלמא למאן דאמר עריות היינו דכתיב (ו) וישמע משה את העם בוכה למשפחותיו (א) על עסקי משפחותיו שנאסרו להם לשכב אצלם אלא למאן דאמר דגים מאי בוכה למשפחותיו הא והא הואי (א) את הקשואים ואת האבטחים רבי אמי ורבי אסי חד אמר טעם כל המינין טעמו במן טעם חמשת המינין הללו לא טעמו בו וחד אמר טעם כל המינין טעמו טעמן וממשן והללו טעמן ולא ממשן (ז) (והמן) כורע גד לבן (ומטעמו) אמר ר' אסי עגול כגידיא ולבן כמרנגלית (ח) (תניא נמי הכי) גד שדומה לזרע פשתן בגבעולין אחרים אומרים (ט) גד שדומה להגדה שמושכת לבו של אדם כמים תניא אידך גד שמוגיד להם לישראל אי בן תשעה לראשון ואי בן שבעה לאחרון לבן שמלבין עונותיהן של ישראל תניא ר' יוסי אומר כשם שהנביא היה מוגיד להם לישראל מה שבחורין ומה שבסדקין כך המן מוגיד להם לישראל מה שבחורין ומה שבסדקין כיצד שנים שבאו לפני משה לדין זה אומר עברי גנבת וזה אומר אתה מכרתו לי אמר להם משה (א) לבוקר משפט למחר אם נמצא עומרה בבית בבית שזה גנבו אם נמצא עומרה בבית רבו שני בידוע שזה מכרו לו וכן איש ואשה שבאו לפני משה לדין זה אומר היא סרחה עלי והיא אומרת הוא סרח עלי אמר להם משה (א) לבקר משפט למחר אם נמצא עומרה בבית בעלה בידוע שהיא סרחה עליו וכתב (ו) ויצא אביה בידוע שהיא סרחה בבית אביה בידוע שהיא סרחה עליו: (ד) שם אבנים טובות ומרגליות עם המן שנאמר והנשיאים הביאו: (ה) שם טעם לשד השמן אמר ר' אבכו אל תקרא לשד אלא שד מה שד זה מתהפך לכמה גוונים אף המן מתהפך לכמה טעמים איכא דלמיני לשד זה דד מה דד וכו' מניוק טועם זה וכו' מולאין בו כמה טעמים ויחמר משה בתת בו כ"ל ועל מניב לכמה גוונים כי"ב נבאה

עין משפט
גר מצוה

א [מיי] פ"ב מלכות
אסירי ציאה הלכה ית:

תורה אור השלם

1. דאגה בלב איש ישיחנה ודבר טוב משלי יב כה
2. זאב וטלה ירעו כאחד ואריה כבקר יאכל תבן וקחש עפר לחמו לא ירעו ולא ישיחנה בקל הר קדשי אמר יי: ישעיהו סה כה
3. וזכרנו את הדנה אשר נאכל במצרים חנם את הקשואים ואת האבטחים ואת הקציר ואת הדגלים ואת השומים: במדבר יא ה
4. פן דרך אשה נקאפת אכלה וקחרה פיה: ואמרה לא פעלתי און: משלי ל כ
5. גן נעול אחתי כלה גל נעול מעין חתום: שיר השירים ד יב
6. וישמע משה את העם בכה למשפחותיו איש לפתח אהלו ויתר אף יי מאד ובעיני משה רני: במדבר יא י
7. ויקראו בית ישראל את שמו מן והוא כורע גד לבן וטעמו כצפית בדבש: שמות טו לא
8. וברדת השל על המנהגה לילה ירד המן עליה: במדבר יא ט
9. ויאמר יי אל משה הניני ממטיר לכם לחם מן השמים ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו למען יאנסו וילך בתורתו אם לא: שמות טו ד
10. שטו העם ולקטו וחתנו ברחים או דכו במדקה ובשללו בפרור ועשו אתו עגול וקחו טעמו כשעם לשר השמן: במדבר יא ח
11. ויקחו מלפני משה את כל התרומה אשר הביאו בני ישראל למלאכת עבודת הקדש לעשת אתהו והם הביאו אליו עוד דבחה בבקר כבקר: שמות לו ג
12. והנשיאים הביאו את אבני השדה ואת אבני המולאים לאפוד ולחשן: שמות לה כו
13. נשיאים ורחו ונשם אין איש מתהלל במתת שקר: משלי כה יד
14. ויאמר משה בתת לבם יערב בשר לאכל ולחם בבקר לשבע בשממ: יי את תלתיכם אשר אתם מלינים עליו ונתנו מה לא עלינו תלתיכם כי על יי: שמות טו ח

דמי' לתלמודא הא דכתיב להט המרג המהפכת שד"ל שהם מתהפכין פעמים אנשים פעמים נשים פעמים רוחות כו' לאו אמלאכי עליון למודיה קאי אלף שהם נקראים כיוצא בנמקוס זה נמי קאי שהם מתהפכין לכמה גוונים: (ו) רש"י ד"ה דלבה כ"ל קודם ד"ה שימנה: (ז) ד"ה אם בן משעה כו' ואם נמלא עומר צבית ראשון כו' בידוע שכן שבעה לאחרון הוא הס"ד ומה"ד שמלגין וכו' למקום הס"ד ואמ"כ מה"ד היא סרחה עלי. והרווחתי כתובתה הס"ד ואמ"כ מה"ד הוא סרח עלי וכו':